

Munich Personal RePEc Archive

**Stages of development of a functional
cross-border cooperation Case Study .
Communities Oradea and Debrecen, a
possible model for
Ukrainia-Romania-Moldova community
border**

Toca, Constantin-Vasile

University of Oradea

2011

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/62725/>

MPRA Paper No. 62725, posted 18 Sep 2015 06:05 UTC

Etapele dezvoltării unei cooperări transfrontaliere funcționale
Studiu de caz. Comunitățile Oradea și Debrecen, posibil model pentru comunități
de la frontiera româno-moldoveană-ucrainiană

Cuvinte cheie: Aglomerația Tranfrontalieră Debrecen – Oradea, cooperare transfrontalieră, Grupările Europene de Cooperare Transfrontalieră, Eurometropola Lille-Kortrijk-Tournai, cercetare sociologică, analiza SWOT

The cross-border cooperation represents a field of interest at European level and it gets a special attention from to border regions that have the possibility, due to the common situations, to develop thre common projects and cross-border projects.

The actuality of cross-border cooperation, is closely connected to the apparition of a new European instrument of cross-border cooperation under the shape of the European Groups of Cross-border Cooperation, which represents an important instrument, one of perspective at European level, through the various forms of cooperation, having as an example of good practice the Euro metropolis Lille – Kortrijk – Tournai, trying to go through the stages that should be followed for the perspective of an efficient and sustained cross-border cooperation.

In the scope of efficient cross-border cooperation the following steps should be followed: the SWOT analysis, the general vision, objectives and priorities, joint cross-border development strategy, measures and projects, implementation, monitoring and evaluation, implementation.

As a case study we will review the concept of Cross-border Jam Debrecen - Oradea, and through the sociological research we can see a possible cooperation in the two cross-border communities and not least by providing possible solutions to the cross-border cooperation at the Romanian-Ukrainian - Moldavian border .

The target groups that were elected for the sociological research, had been divided into three large categories: students, to whom 50% of the questionnaires

were applied, the motivation of the allocation of this project was that they would be the main beneficiaries of the possible construction in an organized form of a future cross-border cooperation Debrecen – Oradea, 40% of the questionnaires were allocated to the target group called by us the public and where we framed people aged over 25 years and not least the group target named the institutions that represented the officials inside the Debrecen and Oradea institutions among which there is cooperation border, 10%.

In conclusion, being based on the first success pattern of the European Groups of Cross-border Cooperation, the Lille – Kortrijk – Tournai Euro metropolis, we went through the essential steps for developing an efficient, functional and durable cooperation, at the level of Debrecen and Oradea communities, as a final goal of this cooperation being the transformation of the researched area by us into an European Group of Cross-border Cooperation. A similar pattern can be transposed also for the Romanian – Ukrainian – Moldavian border: ex: Sighet (Ro) /Slotvina (Uk), Suceava (RO)/Cernauti (UK), Galati (Ro)/Cahul (MD)/Reni (UK).

Lucrarea își propune să scoată în prim plan importanța și actualitatea cooperărilor transfrontaliere, apariția unui nou instrument european de cooperare transfrontalieră sub forma Grupărilor Europene de Cooperare Transfrontalieră, care reprezintă un instrument de perspectivă la nivelul european, prin prisma diverselor forme de cooperare, în acest sens luând ca și exemplu de bună practică Eurometropola Lille – Kortrijk – Tournai, încercând să parcurgem etapele care ar trebui urmate pentru perspectiva unei cooperări transfrontaliere eficiente și susținute. Ca studiu de caz vom trece în revistă conceptul de Aglomerație Transfrontalieră Debrecen – Oradea, cu cercetarea sociologică aferentă realizată pentru a putea vizualiza o posibilă cooperare la nivelul celor două comunități transfrontaliere și nu în ultimul rând oferind posibile soluții de cooperare transfrontalieră la granița româno-moldoveano-ucrainiană.

Pentru a lua ca și model de bună practică privind cooperarea transfrontalieră europeană, am apelat la modelul de Eurometropolă Lille – Kortrijk – Tournai, care este primul model de cooperare transfrontalieră sub forma unei Grupări Europene de Cooperare Transfrontalieră (GECT).

În această direcție a modelului Eurometropolei Lille – Kortrijk – Tournai, vom identifica modalitatea de funcționare a acesteia, structura organizatorică precum și câteva date statistice relevante.

Eurometropola Lille – Kortrijk – Tournai, a intrat oficial în funcționalitate în 28 ianuarie 2008, sub forma Grupării Europene de Cooperare Transfrontalieră GECT, fiind prima grupare de acest tip înființată la nivel european, acest success având rădăcini în urmă cu 15 ani și reprezintă eforturile susținute ale lui Pierre Mauroy, perioadă în care au fost vizibile o serie de acțiuni privind cooperarea transfrontalieră.

Ca și scurt istoric al cooperării transfrontaliere vom surprinde principalele momente în decursul anilor care au concertat înființarea Eurometropolei LKT[10]:

- 1991 Conferința transfrontalieră a organizațiilor inter-municipale
- anii 90 au reprezentat implementarea proiectelor Interreg
- 2002 semnarea Tratatului franco-belgian în direcția cooperării transfrontaliere la nivelul autorităților locale
- 2005-2006, grup de lucru compus din 12 membri din rândul parlamentarilor francezi și belgieni (6 francezi, 6 belgieni)
- iunie 2006, propunere pentru construcția unei cooperări transfrontaliere cu 14 membri
- iulie 2006, Regulamentul privind EGCT
- 19 martie 2006, Declarația comună pentru înființarea Eurometropolei LKT (EGCT)
- 28 ianuarie 2008, prima întrunire a Consiliului Eurometropolei LKT

Pe parcursul celor 15 ani de cooperare transfrontalieră putem aminti câteva exemple concrete în următoarele direcții:

- transport, 13 linii transfrontaliere de autobuz

- planificare urbană
- economie, centre de competitivitate transfrontaliere, promovare economică
- resurse umane
- mediul înconjurător
- ape, navigabilitatea canalului Deule – Escaut, podul transfrontalier Pont Rouge destinat accesului pietonal, managementul Canalului Roubaix
- comunicare: televiziune transfrontalieră
- cultural – educațională, cooperarea la nivelul Muzeului Lille Metropolis de artă moderă și Muzeul Grand Hornu de artă contemporană, promovarea cultural – turistică a Eurometropolei
- sănătate

La nivelul Eurometropolei au fost stabilite 4 obiective majore [5, p.71]:

- consistența transfrontalieră
- consultanță, dialog și dezbateri politice
- facilitarea, managerierea și realizarea de proiecte
- calitatea vieții cetățenilor

Eurometropola Lille – Kortrijk – Tournai LKT, este cea mai mare conurbație transfrontalieră europeană, acest renume fiind dat de următoarele date statistice: 3544 km², 2 milioane de locuitori, 574 locuitori / km², cifrele mai sus amintite, coroborat cu poziția ocupată de Eurometropola LKT în centrul triunghiului Brussels – Paris – London, o recomandă ca și cea mai mare aglomerație transfrontalieră din Europa [5, p.73]

Partenerii care au pus bazele Eurometropolei LKT sunt în număr de 14 actori la nivelul Franței și Belgiei.

Ca și structură de conducere la nivelul Eurometropolei LKT întâlnim următoarele nivele organizatorice [5, p.71]:

- ❖ Comitetul Executiv de Management unde se regăsește Președintele și 3 Vice Președinți
- ❖ Autoritatea Executivă compusă din 32 de membrii
- ❖ Comitetul format din 84 de membrii

- ❖ Agenția Transfrontalieră care funcționează ca și un instrument administrativ și tehnic

Bugetul Eurometropolei LKT		
2008	2009	2010
989.900 Euro	1.493.300 Euro	1.485.300 Euro
Contribuțiile aduse la buget		
France 50 %		Belgium 50 %
LMCU : 25%		Belgium FL : 21,43 %
Région : 10%		Belgium W : 21,43 %
Département : 10%		
State F : 5 %		State B : 7,140 %

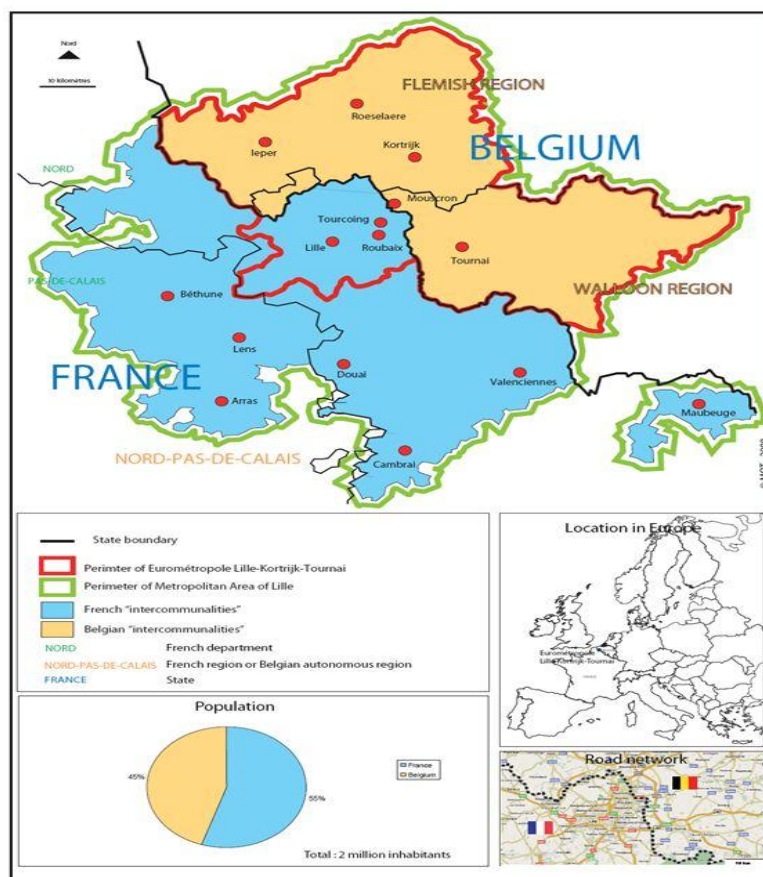
Sursa: METIS GmbH *The European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC): state of play and prospect*, Printed in Belgium, 2009, p.71-72

Principiile guvernării transfrontaliere:

- 1 organ de conducere
- 2 bugete
- bilingvism
- evaluare după 3 ani
- conferința primarilor și consiliul de dezvoltare transfrontalieră

Ca și perspective pentru o dezvoltare eficientă și de durată la nivelul Eurometropolei LKT s-au identificat 10 domenii de acțiune, dintre care amintim: transport, turism, cultură, economie și rețele, sistem de taxe, educație și cetățenie.

Sursa: http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/conurbations/terri_doc_ag_eurometropole_lille_en.html

În scopul unei cooperări transfrontaliere eficiente ar trebui parcurși următorii pași [1,p.53]:

- analiza SWOT
- viziune generală
- obiective și priorități
- strategie comună de dezvoltare transfrontalieră
- măsuri și proiecte
- implementare
- monitorizare și evaluare

Pentru a identifica pașii care trebuie urmați în perspectiva unei cooperări transfrontaliere consistente, de durată și funcțională vom oferi ca și studiu de caz perspectiva unei cooperări transfrontaliere, care a pornit ca și un proiect îndrăzneț „Aglomerația Transfrontalieră Debrecen (Ungaria) – Oradea (România)” sub coordonarea profesorilor universitari: Istvan Suli – Zakar și Ioan Horga.

Proiectul a fost gândit prin prisma unei cercetări sociologice, bazată pe metoda anchetei sociologice iar ca instrument de cercetare chestionarul sociologic,

prin intermediul căruia s-a dorit obținerea unei palete largi de informații care au vizat: cooperarea la nivelul celor două comunități, dezvoltarea existentă, problemele cu care se confruntă, încrederea la nivelul instituțiilor, propuneri privind o dezvoltare eficientă.

Grupurile țintă care au fost alese pentru a răspunde instrumentului de cercetare au fost împărțite în trei mari categorii: studenții, cărora s-au aplicat 50% din chestionare, motivația alocării acestui procent studenților a fost faptul că ei vor fi principalii beneficiari ai posibilei construcții sub o formă organizată a unei viitoare cooperări transfrontaliere Debrecen – Oradea, 40 % din chestionare au fost alocate grupului țintă denumit de către noi opinia publică și unde am încadrat persoanele cu vârste peste 25 ani și nu în ultimul rând grupul țintă denumit instituții care a reprezentat funcționarii din cadrul instituțiilor din Debrecen și Oradea la nivelul cărora există cooperări transfrontaliere, 10%. [9, p.73]

Dacă luăm ca indicator numărul de vizite de o parte și cealaltă a graniței ca și țintă cele două municipalități, putem remarca că de partea românilor ca și vizite transfrontaliere în orașul Debrecen la nivelul fiecărui grup țintă avem: la nivelul grupului țintă studenți 44,8%, opinia publică 53,7 %, iar la nivelul instituțional 49,1 % (aici am cumulat la nivel indicatorului privind frecvența vizitelor; o vizită, două vizite și trei vizite).

Inclusiv de partea maghiară ca și vizite în orașul Oradea respectând același criteriu ca și cel mai sus amintit avem: la nivelul grupului țintă studenți 32,1%, opinia publică 40,9 %, iar la nivelul instituțional 44,5 %.

Indicatorul privind frecvența vizitelor în orașul vecin a avut o serie de scopuri dintre care amintim ca principale scopuri: turismul, tranzitarea, cumpărăturile, afacerile, rudele în plus grupul țintă a mai enunțat o serie de alte scopuri ca și evenimente cultural – distractive, medical, concursuri, proiecte școlare, conferințe, seminarii internaționale.

Scopul	Studenți OR / DB	>25 ani, opinia publică OR / DB	Instituții OR / DB
--------	---------------------	------------------------------------	-----------------------

Turistic	13.8 % - 8.8 %	10.3 % - 13.9 %	18 % - 16.5%
Tranzitare	11.6 % - 1.3 %	11.8 % - 1.6 %	12.7 % - 2.9 %
Cumpărături	13.6 % - 15 %	24.6 % - 24.6 %	18.3 % - 23.3 %
Nu este cazul	47.8 % - 64. 2%	38.4 % - 52.5 %	32 % - 51.5 %

După cum putem observa din tabelul alăturat pe primele trei locuri în cadrul celor trei grupuri țintă sunt ca și scopuri ale vizitelor cel turistic, de tranzitare și de cumpărături.

Pentru a urmări elementele prioritare care să contribuie la eficientizarea orașelor Oradea și Debrecen s-a construit o întrebare închisă cu variante de răspuns, în final existând posibilitatea unui răspuns suplimentar în afară de cele enumerate, iar direcțiile urmărite au fost [9, p.79]:

- a) deschiderea de noi puncte de frontieră – construirea de noi drumuri de acces către Debrecen, Oradea
- b) realizarea de puncte de informare (economic, turistic, administrativ, euroregional, transport, etc)
- c) curse zilnice Oradea – Debrecen (autocar, tren)
- d) întâlniri periodice între oficialitățile celor două orașe
- e) cursuri de specializare ale managerilor, experților, angajaților în Oradea(cei din Debrecen) și în Debrecen (cei din Oradea)
- f) organizarea de mobilități (schimburi), de profesori, studenți și elevi
- g) elaborarea de proiecte comune
- h) organizarea de târguri de locuri de muncă comune
- i) organizarea de întâlniri între experți din diferite domenii de activitate

Pe baza răspunsurilor oferite de eșantionul supus cercetării în scopul unei dezvoltări armonioase a celor două orașe vecine un procent reprezentativ de peste 50 % au considerat ca elemente importante:

- puncte de informare
- programe de schimb

- proiecte comune prin intermediul cărora pot fi obținute tot felul de fonduri locale, euroregionale, regionale, naționale și nu în ultimul rând fonduri europene structurale care pot reprezenta un element esențial pentru o construcție armonioasă a Aglomerației comunităților Debrecen – Oradea

Întrebarea centrală a studiului sociologic a vizat aflarea opiniilor repondenților cu privire la proiectul cu tema “*Să pregătim un viitor comun: Aglomerația Comunităților Debrecen-Oradea -700,000 (2020)*” , pentru dezvoltarea comună a orașelor Oradea și Debrecen, aici construind o întrebare cu trei variante de răspuns.

Ca și răspunsuri observăm o atitudine pozitivă a tuturor celor trei grupuri țintă în direcția proiectului de cooperare transfrontalieră, pe partea românească existând comparativ cu partea maghiară un interes mult mai ridicat (studenți 66%, opinia publică 64,5%, instituții 73,1%, au răspuns afirmativ la ideea unei cooperări sub forma propusă de către noi), pe partea maghiară (studenți 51,7%, opinia publică 63,1%, instituții 60,2%)

O dimensiune relevantă a cercetării a vizat opinia grupurilor țintă, în direcția consolidării unei cooperări transfrontaliere la nivelul orașelor Debrecen și Oradea sub o formă organizată, a reprezentat-o analiza SWOT unde am urmărit să scoatem în evidență factorii interni (puncte tari, puncte slabe) și factori externi (oportunități, amenințări).

În urma aplicării analizei SWOT, am reușit să scoatem în evidență 5 dimensiuni importante ale celor două orașe care reprezintă puncte tari și care totodată pot fi exploatate în viitorul apropiat în vederea dezvoltării unei cooperări transfrontaliere susținute, de durată și susținută:

- dimensiunea culturală de mare valoare și recunoscută: obiective culturale, arhitectura clădirilor, biserici, cultura, religia
- dimensiunea educațională: experiența academică, Universitatea din Oradea și Universitatea din Debrecen
- dimensiunea vecinătății: poziția geografică, frontiera, punct regional, care deschide perspectiva de proiecte comune transfrontaliere

- transportul, linii de transport transfrontaliere
- turismul, dezvoltare comună a arealului supus discuției
- modernizarea urbană, asigurarea unei calități crescute ale vieții cetățenilor

Cercetarea și analiza SWOT, odată finalizate permite trecerea la o altă etapă și anume existența unei viziuni generale asupra elementelor existente la nivelul arealului transfrontalier studiat, astfel încât să fie stabilite obiectivele și prioritățile pentru o colaborare susținută.

Un punct important în construcția unei cooperări transfrontaliere o reprezintă realizarea, construcția unei Strategii a Cooperării Transfrontaliere Debrcen – Oradea, strategie care să exploateze punctele tari transfrontaliere, eliminarea pe cât posibil a celor slabe sau transformarea lor în puncte tari, profitând de oportunitățile existente la nivel european prin prisma instrumentelor de finanțare europene și nu în ultimul rând evitarea sau eliminarea amenințărilor existente care stau în calea cooperării.

Pentru construcția unei strategii transfrontaliere Oradea-Debrecen, orașele trebuie analizate prin prisma unităților administrative teritoriale NUTS, deoarece se intersectează mai multe nivele astfel încât va trebui ținut cont de elementele de dezvoltare care se intersectează la nivelele NUTS:

- nivelul local este prezent la ambele municipalități, acestea fiind cele mai importante orașe, ca funcții politice, administrative, economice, concentrarea majorității populației, oraș de graniță și punct regional
- nivelul județean, aici amintim cele două județe Bihor și Hajdu Bihar unde Oradea, respectiv Debrecen sunt cele mai importante centre
- nivelul regional, reprezentative fiind cele două regiuni de dezvoltare din care fac parte cele două mari centre, Regiunea de Dezvoltare Nord – Vest și Regiunea de Dezvoltare Ejszak – Alfold
- nivelul euroregional este reprezentat de Euroregiunea Bihor – Hajdu Bihar [4, p.153-184], Euroregiunea Carpatica [8, p.19-26] (acest nivel nu se regăsește la nivelul României conform NUTS), cooperarea euroregională aducând o serie de

avantaje la diverse nivele: civil, instituțional, economic, socio-cultural, servicii [2, p.88]

- nivelul național, unde putem discuta despre cele două state vecine: România și Ungaria

Noi propunem ca și un element intermediar pe lângă cele de cooperare transfrontalieră unde poate fi identificată euroregiunea, un alt nivel de cooperare, luând în discuție o cooperare strictă la nivelul celor mai importante centre din județele Bihor și Hajdu Bihar, Oradea și Bihor; Aglomerația Transfrontalieră Debrecen – Oradea, cu caracteristicile specifice acesteia, în acest moment sub forma unui concept de cooperare transfrontalieră eficientă la nivelul celor două comunități dar care are ca și exemple funcționale similare la nivelul Europei, modelul propus de către noi ca și concept de „Aglomerație transfrontalieră”, care odată cu evoluția gândirii europene privind dezvoltarea relațiilor de cooperare transfrontalieră poate fi transpus pe ideea unui nou instrument și anume Grupările Europene de Cooperare Transfrontalieră.

Pe parcursul dezvoltării proiectului privind Aglomerația, apariția GECT, conform Regulamentului (EC) Nr 1082/2006 [3, p.5], permite o nouă orientare deoarece aceste grupări aveau în regulamentul de înființare o condiție esențială și foarte importantă și anume faptul ca cel puțin două unități administrative teritoriale care pot forma această formă instituționalizată de cooperare transfrontalieră trebuie să fie membre ale Uniunii Europene, iar începând cu 2007 România este membră UE astfel încât posibilitatea creerii unei GECT Oradea – Debrecen devine realizabilă.

Potrivit regulamentului de organizare și funcționare a Grupării putem identifica patru modele principale de organizare a acestui instrument juridic[6]:

1. Constituirea Grupării în scopul de a pune în aplicare programe de cooperare teritorială. Exemplu: GECT ca Autoritate de Management și/sau ca Secretariat Tehnic Comun în programului INTERREG IVA;

2. Realizarea EGTC pentru punerea în aplicare a proiectelor co-finanțate în domeniul de cooperare teritorială din cadrul Fondurilor Structurale (FEDR, FSE,

Fondul de Coeziune). Exemplu: ar putea acoperi derularea unor servicii transfrontaliere de transport sau sănătate în cadrul unui program al obiectivului de cooperare sau în cadrul a două programe de convergență națională;

3. Gruparea europeană de cooperare teritorială creată în scopul de a elabora și implementa proiecte finanțate de către Uniunea Europeană în afara celor prezentate mai sus; Exemplu: Program Cadru 7 pentru Cercetare și Dezvoltare Tehnologică sau CIP (Programul Cadru pentru Inovație și Competitivitate) pot cofinanța proiecte de cooperare prezentate de entități din două state membre

4. Gruparea europeană de cooperare teritorială realizată pentru atingerea unor obiective comune ale comunităților în afara oricăror fonduri ale Uniunii.

Odată identificate măsurile și proiectele care vizează diverse domenii de activitate la nivel transfrontalier se trece la următoarea fază care vizează implementarea acestora, după care monitorizarea și evaluarea proiectelor prin prisma rezultatelor obținute.

Pentru a vizualiza și arealul ucrainian, vom analiza, European Grouping of Territorial Cooperation with Limited Liability UTTS Ung-Tisza-Túr-Sajó (Hernád-Bódva-Szinva), cu participarea noilor state membre ale Uniunii Europene (Ungaria, Slovacia și România) și în plus cu participarea unui al treilea stat Ucraina, unde structura organizatorică este în pregătire, cu posibilitatea participării la această formă de cooperare și a altor state, cu inițiativă locală.

Necesitatea unei astfel de cooperări transfrontaliere sub forma GECT ia în calcul similaritățile problemelor economice ca și nivel scăzut al dezvoltării prin identificarea de soluții comune și propunerea de proiecte comune transfrontaliere. Ca și cooperare istorică, luând în calcul participarea statului ucrainean la diverse forme europene de cooperare transfrontalieră amintim Euroregiunea Carpatica [7, p.20] unde cooperează 5 state (Ucraina, Ungaria, Slovacia, România, Polonia).

Principalele obiective ale UTTS Ung-Tisza-Túr-Sajó (Hernád-Bódva-Szinva) se regăsesc: promovarea îmbunătățirii coeziunii economice și sociale, cooperarea la nivelul regiunii de graniță a diverselor organizații, sporirea creșterii

calității vieții locuitorilor și nu în ultimul rând reducerea disparităților regionale [5, p.77].

În concluzie bazându-ne pe primul model de succes al Grupărilor Europene de Cooperare Transfrontalieră, Eurometropla Lille – Kortrijk – Tournai, am parcurs pașii esențiali pentru dezvoltarea unei cooperări eficiente, funcționale și de durată la nivelul comunităților Debrcen și Oradea, ca scop final al acestei colaborări fiind transformarea arealului supus cercetării de către noi într-o Grupare Europeană de Cooperare Transfrontalieră. Un asemenea model poate fi transpus și pentru granița romano-ucrainiana-moldoveana: ex: Sighet (Ro) /Slotvina (Uk), Suceava (RO)/Cernauti (UK), Galati (Ro)/Cahul (MD)/Reni (UK).

Bibliografie

1. Boar Nicolae, *Regiunea transfrontalieră româno – ucraineană a Maramureșului*, Presa Universitară Clujeană, Cluj – Napoca, 2005
2. Czimre Klara, *Cross-Border Co-operation – Theory and Practice*, a Debrцени Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadoja, Debrecen, 2006
3. European Union-Committee of the Regions, *The European Grouping Of Territorial Cooperation – EGCT -*, Brussels, 2007
4. Ilieș Alexandru, *România. Euroregiuni*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2004
5. METIS GmbH, *The European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC): state of play and prospects*, Printed in Belgium, 2009
6. Popoviciu Adrian – Claudiu, Țoca Constantin – Vasile, *Regional development and territorial cooperation in Central and Eastern Europe in the context of the CoR White Paper on multilevel Governance*, International Conference, 20-21 May, 2010, Oradea
7. Suli-Zakar Istvan, *Karpatok Euroregio Interregionalis szovetseg tiz evet*, a Debrцени Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadoja, Debrecen, 2008
8. Suli-Zakar Istvan, *Karpatok Euroregio. 15 ev a hatarokon ativelo kapcsolatok fejleszteseert*, a Debrцени Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadoja, Debrecen, 2008

9. Suli – Zakar Istvan, *Neighbours and Partners: on the two sides of the border*, a Debrceni Egyetem Kossuth Egyetemi Kiadoja, Debrecen, 2008

10. http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/conurbations/terri_doc_ag_eurometropole_lille_en.html#2nat3cul